

Rola jednostek samorządu terytorialnego w opracowaniu i realizacji Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego

dr Jacek Cheda

Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi

Dynamiczny postęp cywilizacyjny daje wzrost wygody życia, dobrobytu i bezpieczeństwa, możliwości samorozwoju, wydłużenie długości życia związane z rozwojem zaawansowanych technologii oraz medycyny. Dzięki niemu mamy do czynienia z rozwojem transportu, komunikacji, upowszechnieniu sprzętów ułatwiających prace domowe oraz łatwej dostępności rozrywek. System ten niewątpliwie ułatwia funkcjonowanie w codziennym życiu, lecz tym samym staje się również zagrożeniem samym w sobie.¹ Postępujący rozwój cywilizacyjny i zmiany środowiskowe powodują, że na obszarze naszego kraju zwiększa się częstotliwość i intensywność następujących zdarzeń: powodzi, huraganów oraz długotrwałych susz. Każdego roku na obszarze Polski ma miejsce około 160 tysięcy pożarów i około 240 tysięcy miejscowych zagrożeń jak: katastrofy naturalne, awarie techniczne, wypadki drogowe i inne. Ponadto w Polsce zlokalizowanych jest ponad 370 zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej. Występują również indukowane wstrząsy sejsmiczne, wywołane głównie przez górnictwo.² Zdarzenia te wywołują poczucie zagrożenia. Jak widać, mają one dwa wyraźne źródła, tj. naturę i człowieka, przy czym doświadczenia ludzkości dowodzą, że największe zagrożenie dla osoby ludzkiej stanowi człowiek, a nie natura.³ Jak słusznie zauważa M. Kalbarczyk, człowiek niejednokrotnie podejmuje działania, które czasami skutkują powstawaniem różnorodnych niebezpieczeństw, w którym zagrożone jest życie ludzkie, mienie i środowisko. Zważywszy na możliwość pojawienia się takich wydarzeń, człowiek zaczął prowadzić zorganizowane działania ratownicze, któ-

rych celem jest niesienie pomocy innym w niebezpieczeństwie.⁴ Spowodowało to konieczność rozszerzenia zakresu działań służb ratowniczych, w tym również jednostek straży pożarnej oraz stworzenie systemu, w ramach którego służby te mogłyby te działania podejmować.

Dlatego też koniecznym było stworzenie systemu, dzięki któremu możliwe jest zapobieganie tym zjawiskom i podejmowanie działań naprawczych, jeśli one wystąpią. W każdym kraju, także i w Polsce, stworzenie tego systemu to przede wszystkim zadanie państwa, gdyż zapewnienie bezpieczeństwa w kraju jest jego podstawową funkcją. Obecnie obowiązująca Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r.⁵ wskazuje w art. 5, że Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolność i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa w kraju, przede wszystkim bezpieczeństwa obywateli, nałożono szereg zadań, w szczególności na organy administracji publicznej, służby specjalne, policję, straż pożarną, organizacje humanitarne, inspekcje, służby ratownicze, wojsko. W codziennej działalności zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa, w tym działania ratownicze, realizowane są w zależności od stopnia zagrożenia przez specjalistyczne służby ratownicze, podporządkowane wielu instytucjom różnego szczebla.⁶ W celu skoordynowania działań wielu wcześniej działających podmiotów ratowniczych w oparciu o trzon

¹ K. Sienkiewicz-Małyjurek, *Bezpieczeństwo publiczne – zarys problematyki*, Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice 2011, s. 42.

² K. Sienkiewicz-Małyjurek, *Skuteczne zarządzanie kryzysowe*, Diffin, Warszawa 2015, s. 175.

³ W. Pokruszyński, *Filozoficzne aspekty bezpieczeństwa*, Wyższa Szkoła Gospodarki Euroregionalnej im. Alcide De Gasperi w Józefowie, Józefów 2011, s. 53.

⁴ M. Kalbarczyk, *Model Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego*, „Karpacki Przegląd Naukowy” 2013, nr 1(5), s. 91.

⁵ Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz. U. nr 78, poz. 483 z późniejszymi zmianami, zwana dalej w skrócie: Konstytucją RP.

⁶ *Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego*, Warszawa 2010, s. 28.

systemu, jakim jest Państwowa Straż Pożarna (zwana dalej w skrócie: PSP), stworzono Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy (zwany dalej w skrócie: KSRG).⁷ Jako główny cel budowanego systemu ustawodawcy przyjęli, że system ten, aby był sprawny, powinien być jednolity i zgodny, skupiając tym samym powiązane ze sobą różne podmioty ratownicze w jeden organizm.⁸ Podstawowym założeniem w budowie KSRG było stworzenie jednolitego i równocześnie spójnego układu, skupiającego powiązane ze sobą podmioty ratownicze, tak aby można było podjąć skutecznie każde działanie ratownicze. Istota funkcjonowania KSRG zakłada, że zasady realizacji jego podstawowych zadań ratowniczych są niezmiennie i równocześnie dostosowane do specyfiki wszelkiego rodzaju zdarzeń, w tym także zdarzeń masowych czy klęsk żywiołowych, kiedy siły i środki ratownicze nie są wystarczające, a przez to organizacja działań ratowniczych wymaga modyfikacji ich priorytetowych założeń oraz dokonania uproszczeń w procedurze działania.⁹

Celem tego opracowania jest odpowiedź na dwa zasadnicze pytania. Po pierwsze, jak ten system wygląda oraz które organy i instytucje odpowiedzialne są za jego stworzenie i realizację. Po drugie, jaką rolę w tym systemie odgrywają poszczególne jednostki samorządu terytorialnego. Szukanie odpowiedzi na powyższe pytania jest tym bardziej uzasadnione, gdyż zapewnienie bezpieczeństwa obywateli to zadanie państwa, a na podstawie przepisów Konstytucji RP również organów władzy wykonawczej. Do organów władzy publicznej należą także organy samorządu terytorialnego, Takie ich usytuowanie wypracowane zostało przez naukę prawa administracyjnego a potwierdzone w Konstytucji RP, która w art. 16 ust. 2 wskazuje, iż samorząd terytorialny uczestniczy w sprawowaniu władzy publicznej, a przysługująca mu, w ramach ustaw szczegółowych, istotną część zadań publicznych, wykonuje w imieniu własnym i na własny rachunek¹⁰. I jak zauważa M. Mączyński, zapewnienie bezpieczeństwa obywateli jest obecnie uznawane nie tylko za podstawowy obowiązek państwa, lecz jest jednym z fundamentalnych obowiązków samorządu terytorialnego.¹¹

⁷ W. Lidawa (red.), *Zarządzanie kryzysowe*, Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2015, s. 101.

⁸ J. Skoczylas, *Prawo ratownicze*, Wydawnictwo LexisNexis, Warszawa 2011, s. 56.

⁹ B. Kogut (red.), *Współczesność oraz perspektywy Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, Tom I, Rozwiązania prawno-organizacyjne i ich konteksty*, Wydawnictwo Szkoły Aspirantów PSP w Krakowie, Kraków 2014, s. 99.

¹⁰ J. Boć (red.), *Konstytucje Rzeczypospolitej oraz komentarz do Konstytucji RP z 1997 r.*, Wydawnictwo: Kolonia Limited, Wrocław 1998, s. 43.

¹¹ M. Mączyński, *Problemy instytucjonalności i koordynacji działań prewencyjnych w ochronie bezpieczeństwa i porządku publicznego*, [w:] *Bezpieczeństwo lokalne. Społeczne kontekst prewencji kryminalnej*, pod redakcją J. Czapskiej i J. Widackiego, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2000, s. 77.

Geneza i istota Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego

Tworzenie systemów ratownictwa ma w Polsce bardzo bogate tradycje i dotyczy ochrony przeciwpożarowej. Początkowo problemy ochrony przeciwpożarowej były rozwiązywane na szczeblu lokalnym. Władze centralne zaczęły ingerować w kwestie ochrony przeciwpożarowej dopiero w XVIII w¹². W okresie rozbiorów państwa zaborcze tworzyły jednostki straży pożarnej, aby zapobiegały pożarom. Dalszy rozwój ochrony przeciwpożarowej nastąpił po I wojnie światowej, już w odrodzonej Polsce. Po odzyskaniu niepodległości udało się scalić wszystkie jednostki straży pożarnych funkcjonujące w dawnych zaborach. Miało to miejsce podczas zjazdu delegatów straży pożarnych, który odbył się w dniach 8-9 września 1921 r. w Warszawie. Podczas obrad uchwalono statut, który został zatwierdzony w dniu 4 października 1921 r. przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i dzięki temu stanowił on podstawę prawną związku. Jego oficjalna nazwa brzmiała: Główny Związek Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej. Terenem jego działalności było całe państwo, a siedzibą władz naczelnych Warszawa¹³. Powstała wówczas rozbudowana struktura organizacyjna jednostek straży pożarnej o charakterze państwowym. Istotną rolę w niej odgrywały Wojewódzkie Związki Straży Pożarnych. Rada i Zarząd Związku Wojewódzkiego, prowadząc prace organizacyjne straży na danym terenie, miały za zadanie czuwać nad stanem materialnym i zawodowym istniejących straży, organizować nowe placówki strażackie oraz popularyzować wśród szerokich mas społeczeństwa wiedzę o ochronie przeciwpożarowej. Obie te instancje były rzecznikami strażactwa wobec władz wojewódzkich i państwowych¹⁴.

Znaczącą rolę ochrona przeciwpożarowa odegrała w czasie II wojny światowej oraz po jej zakończeniu. W 1950 r. Sejm uchwalił ustawę z dnia 4 lutego 1950 r. o ochronie przeciwpożarowej¹⁵, w której powołano fachowe organy ochrony przeciwpożarowej, a mianowicie Komendę Główną Straży Pożarnych, komendy wojewódzkie, powiatowe oraz miejskie. Powstał w ten sposób samodzielny pion organizacyjny o charakterze operacyjnym, podległy ministrowi administracji publicznej, mający uprawnienia do dysponowania

¹² K. Wójtowicz, *Organizacja i funkcjonowanie PSP w Polsce*, Wydawnictwo Promotor, Warszawa 2012, s. 10.

¹³ J. R. Szaflik, *Dzieje ochotniczej straży pożarnych w Polsce*, Fundacja Edukacja i Technika Ratownictwa, Warszawa 1985, s. 225.

¹⁴ B. Pacholski, *Organizacja strażactwa w Polsce*, [w:] B. Pacholski, *Społeczeństwo – Strażakowi. Jednodniówka*, Warszawa 1924, s. 21-22.

¹⁵ Ustawa z dnia 4 lutego 1950 r. o ochronie przeciwpożarowej, Dz. U. nr 6, poz. 52 z późniejszymi zmianami.

wszystkimi strażami pożarnymi, a mianowicie zawodowymi, terenowymi i zakładowymi oraz ochotniczymi. Te rozwiązania świadczyły o centralizacji struktury organizacyjnej całego systemu przeciwpożarowego funkcjonującego w Polsce Ludowej¹⁶. Kolejna zmiana nastąpiła w 1975 r. Wówczas, zgodnie z ustawą z dnia 12 czerwca 1975 r. o ochronie przeciwpożarowej¹⁷, koordynatorem straży pożarnych został Minister Spraw Wewnętrznych. Jego działalność wspierały rady narodowe, a także terenowe organy administracji.

Na początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku przebudowano model ochrony przeciwpożarowej. Wówczas to uchwalono ustawy: ustawę z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej¹⁸ oraz ustawę z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej¹⁹. Zmiany te stanowiły podstawę do powstania w 1991 r. powstał, a od 1 stycznia 1995 r. do rozpoczęcia funkcjonowania w Polsce, zorganizowanego przez PSP, na podstawie nieobowiązującego już art. 127 ustawy o PSP, KSRG. System zaczął funkcjonować w wyniku połączenia formacji PSP i Obrony Cywilnej, a do jego zorganizowania zobligowana została PSP stanowiąca trzon systemu²⁰. W kolejnych latach system został powiększony przez włączanie do niego najbardziej aktywnych jednostek ochotniczych straży pożarnych. Zawarto porozumienia, na podstawie których nawiązano współpracę z różnymi podmiotami udzielającymi się w ratownictwie i ustalono zależności między nimi.²¹ Jednak w dalszym ciągu głównym filarem, na którym opiera się KSRG jest PSP z całym jej zapleczem kadrowym, sprzętowym i logistycznym.²² Należy jednak pamiętać, że KSRG to jeden z trzech systemowych filarów, które w trybie ciągłej gotowości do podjęcia działań mają zapewnić obywatelom jak najwyższy poziom bezpieczeństwa. Oprócz KSRG system ten tworzą: Państwowe Ratownictwo Medyczne (PRM) oraz System Powiadamiania Ratunkowego (SPR)²³. Warto w tym miejscu wspomnieć, że jednostki KSRG podejmują również działania w ramach

ratownictwa medycznego. R. Radkowski zwrócił uwagę, że może to nastąpić w trzech przypadkach. Po pierwsze, ratownicy KSRG przybywają szybciej i udzielają pomocy medycznej poszkodowanym, po drugie, gdy zakres potrzebnej pomocy wykracza poza możliwości ratowników PRM, po trzecie, gdy pomoc udzielana jest w tzw. strefie niebezpiecznej, do której można wprowadzić wyłącznie maksymalnie zabezpieczonych strażaków lub innych ratowników jednostek ochrony przeciwpożarowej.²⁴ Jednak ze względu na ograniczone rozmiary opracowania ta problematyka została pominięta.

Tworząc KSRG założono osiągnięcie efektów takich jak: ujednoczenie dowodzenia i zarządzania wszelkimi działaniami ratowniczymi; ujednoczenie sprzętu, systemu szkolenia i łączności; zwiększenie skuteczności działań ratowniczych; zmniejszenie strat bezpośrednich i pośrednich powodowanych destrukcyjnymi zdarzeniami; optymalne wykorzystanie istniejącego sprzętu; współpraca z międzynarodowymi organizacjami ratowniczymi w działaniach prowadzonych na całym świecie; ujednoczenie struktury organizacyjno-prawnej ratownictwa.²⁵ Głównym celem w ramach podejmowanych działań przez służby KSRG jest zapewnienie ochrony życia, zdrowia i środowiska, poprzez; gaszenie pożarów, ratownictwo techniczne, chemiczne i ekologiczne, likwidacji zagrożeń. Systemy ratownicze zapewniają także ochronę mienia oraz likwidowanie przyczyn powstawania pożarów, wystąpienia klęski żywiołowej²⁶. Poszczególne dziedziny ratownictwa rozbudowywano w latach 1995-2010. Funkcje związane z ratownictwem ekologicznym oraz medycznym zaczęły być pełnione przez KSRG od 1997 r.²⁷ Pozytywną zmianą w KSRG był proces integrowania różnych dziedzin ratownictwa, opierający się na wspólnych zadaniach dla wszystkich strażaków. Dzięki tym zmianom działania ratownicze nie ograniczają się tylko do jednej dziedziny. Dzisiaj każdy strażak zobowiązany jest do tego, aby zdobyć chociażby podstawową wiedzę i umiejętności we wszystkich dziedzinach ratownictwa. Na przykład w przypadku ratownictwa technicznego podstawowym obowiązkiem strażaka są czynności z zakresu działań poszukiwawczo-ratowniczych, wysokościowych a także ratownictwa wodnego.²⁸ Zatem organizacja KSRG opiera się na walce z pożarami oraz innymi klęskami ży-

¹⁶ http://www.strazlublin.pl?co=historia__1&menu=1, pobrano 15.04.2015 r.

¹⁷ Ustawa z dnia 12 czerwca 1975 r. o ochronie przeciwpożarowej, Dz. U. nr 20, poz. 106 z późniejszymi zmianami.

¹⁸ Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej, tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. nr 178, poz. 1380 z późniejszymi zmianami, zwana dalej w skrócie: ustawą o ochronie przeciwpożarowej.

¹⁹ Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej, tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. nr 12, poz. 68 z późniejszymi zmianami, zwana dalej w skrócie: ustawą o PSP.

²⁰ J. Zboina, B. Wiśniewski, *Ochrona przeciwpożarowa a bezpieczeństwo państwa*, Wyd. CNBOP-PIB, Józefów 2014, s. 86.

²¹ M. Kalbarczyk, *Model ...*, s. 93.

²² T. Jopek, J. Zalech, D. Witczak, M. Marzec, *Ewolucja Ratownictwa*, „Przegląd Pożarniczy” 2017, nr 5, s. 25.

²³ R. Radkowski, *Krajowy System Ratownictwa – Gaśniczy jako element organizacji ratownictwa i ochrony ludności w Polsce*, „Zeszyty Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Witelona w Legnicy”, 2015, nr 14 (1), s. 38

²⁴ R. Radkowski, *Krajowy ...*, s. 39.

²⁵ A. Celiński, *Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy (KSRG) – teraźniejszość i przyszłość systemu zarządzania ochroną i ratownictwem ludności w Polsce*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu- Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, Seria: Administracja i Zarządzanie” 2016, nr 109, s. 24.

²⁶ K. Ficoń, *Inżynieria zarządzania kryzysowego. Podejście systemowe*, BEL Studio, Warszawa 2007, s. 227.

²⁷ K. Kwapisz-Krygiel, *Komentarz. Ustawa o Państwowej Straży Pożarnej*, Warszawa 2014, s. 9.

²⁸ D. Marczyński, *KSRG – wczoraj, dziś, jutro*, „Przegląd pożarniczy” 2015, nr 9, s. 18.

wiołowymi, likwidacji miejscowych zagrożeń, ratownictwie w zakresie technicznym, chemicznym, ekologicznym i medycznym, dysponowaniu do działań ratowniczych i kierowaniu nimi, współpracy szczególnie, jeśli chodzi o siły i środki, prowadzeniu dokumentacji działań ratowniczych, jak i funkcjonowaniu KSRG. Do zadań tegoż systemu również należy organizowanie odwodów operacyjnych i stanowisk kierowania²⁹. System ratowniczy prowadzi również działalność związaną z wypadkami komunikacyjnymi, katastrofami budowlanymi, chemicznymi, ekologicznymi oraz innymi zdarzeniami. Do działań realizowanych przez systemy można zaliczyć: alarmowanie, informowanie i ostrzeganie ludności o niebezpieczeństwach, pomoc humanitarna, socjalna, psychologiczna i medyczna, zapewnienie warunków przetrwania, porządku publicznego i przestrzeganie prawa³⁰.

Podmioty odpowiedzialne za realizację Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego

Głównym ogniwem KSRG jest PSP, będąca organizacją rządową, której głównym celem jest ocenianie sił i środków w całym kraju, jak również dysponowanie ratowników na misje zagraniczne³¹. Takie usytuowanie PSP wynika z przepisów prawa, przy czym należy pamiętać, że ustawodawca przewidział udział również innych podmiotów w KSRG. Ich katalog określony został w art. 15 ustawy o ochronie przeciwpożarowej, a potwierdzony w § 1 pkt 7 w Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 lipca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego.³² Na ich podstawie jednostkami ochrony przeciwpożarowej są: jednostki organizacyjne PSP; jednostki organizacyjne Wojskowej Ochrony Przeciwpożarowej; zakładowa straż pożarna; zakładowa służba ratownicza; gminna zawodowa straż pożarna; powiatowa (miejska) zawodowa straż pożarna; terenowa służba ratownicza; ochotnicza straż pożarna (dalej w skrócie: OSP); związek OSP; inne jednostki ratownicze, w tym podmioty, które dobrowolnie w drodze umowy cywilnoprawnej zgodziły się współdziałać w akcjach ratowniczych.

²⁹ Z. Ściborek (red.), B. Wiśniewski, R. Kuc, A. Dawidczyk, *Bezpieczeństwo wewnętrzne, Podręcznik Akademicki*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2017, s.266

³⁰ Por. A. Żebrowski, *Zarządzanie kryzysowe elementem bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, Kraków 2012, s. 265.

³¹ L. Berliński, *Zarządzanie i dowodzenie Ochotniczą Strażą Pożarną*, Wiedza, nowoczesność i tradycja, Warszawa 2012, s. 122.

³² Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 lipca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, Dz. U. z 2017 r., poz. 1319, zwane dalej w skrócie: Rozporządzeniem KSRG.

KSRG jest systemem o charakterze otwartym, który ściśle współpracuje z otoczeniem. Został stworzony z myślą o zaspokajaniu potrzeb wynikających z natury człowieka. Jego zadaniem jest zapewnienie bezpieczeństwa. Nie jest on jednak wyizolowanym składnikiem bezpieczeństwa publicznego a jego bardzo ważnym czynnikiem, reagującym na wszelkie zmiany i wysoce współpracującym z otoczeniem. Granice działania systemu są elastyczne. Zapewnia on optymalizację czynności, efektywność oraz skuteczność użytych środków i sił do prowadzenia wszelkiego rodzaju działań, zarówno tych prostych i nieskomplikowanych, jak i specyficznych i długotrwałych³³. Dlatego też w kolejnych latach system został powiększony przez włączanie do niego najbardziej aktywnych podmiotów, w szczególności jednostek ochotniczych straży pożarnych. Na szczeblu centralnym Komendant Główny PSP zawiera porozumienia o współdziałaniu w akcjach ratowniczych innych podmiotów tj. organizacji pozarządowych, profesjonalnych służb ratowniczych. Porozumienia zawierane na szczeblu centralnym określają ogólne ramy współpracy w zakresie ratownictwa i są podstawą do zawierania szczegółowych porozumień na poziomie wojewódzkim i powiatowym³⁴. Na przestrzeni lat zawarto szereg porozumień, na podstawie których nawiązano współpracę z różnymi podmiotami udzielającymi się w ratownictwie i ustalono zależności między nimi. Podczas przebiegu tworzenia systemu organizacyjnego PSP, w dużym stopniu skupiono się na edukacji pożarniczej oraz udoskonaleniu warunków służby. Zmieniło się wyposażenie techniczne, a także metody działań kontrolno-rozpoznawczych. Jednostki ochrony przeciwpożarowej zaczęły współpracować z profesjonalnymi grupami ratowniczymi. Dzięki nowoczesnej łączności, ułatwieniu możliwości alarmowania oraz przyjętym wysokim wymaganiom w zakresie wyposażenia i procedur postępowania, został skrócony czas dojazdu jednostek ratowniczych do miejsca zdarzenia oraz wzrosła skuteczność przeprowadzonych akcji ratowniczo-gaśniczych.³⁵

Działania te są jednak utrudnione, ze względu na brak odrębnej ustawy, która regulowałaby funkcjonowanie KSRG w naszym kraju. Wprawdzie w 2003 r. stworzony został projekt ustawy o krajowym systemie ratowniczym³⁶, lecz po dziś dzień nie został on uchwalony. W projekcie wymienione zostały podmioty, które z mocy prawa miały

³³ J. Skoczylas, *Prawo ratownicze*, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2007, s. 41.

³⁴ D. Sadowski, *Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy*, [w:] W. Gaszyński, *Nowe zarządzanie kryzysowe w praktyce: gotowe procedury, plany reagowania, schematy organizacyjne według nowych przepisów*, Wydawnictwo Forum, Poznań 2008, s. 138.

³⁵ Tamże.

³⁶ Projekt ustawy z dnia 27 maja 2003 r. o krajowym systemie ratowniczym, zwany dalej w skrócie: projektem ustawy o krajowym systemie ratowniczym.

wejść do KSRG oraz te, które mogły stać się elementem systemu. W myśl art. 2. ust. 1 projektu ustawy o krajowym systemie ratowniczym, w skład krajowego systemu ratowniczego, będącego systemem otwartym, miały wejść: organy samorządu terytorialnego, powiatowej i wojewódzkiej administracji; zespolonej oraz rządowej administracji centralnej; samorządowe jednostki organizacyjne; PSP; zespolone służby, inspekcje i straże; inne profesjonalne podmioty ratownicze i służby awaryjne; organy administracji niezespolonej; OSP; inne społeczne organizacje ratownicze; społeczne organizacje humanitarne i inne organizacje pozarządowe; państwowe służby hydrologiczno-meteorologiczne; inne podmioty, przewidziane w planach ratowniczych, o których mowa w ustawie o PSP oraz w ustawie z dnia 9 listopada 2000 r. o bezpieczeństwie morskim³⁷.

Na podstawie art. 2 projektu ustawy o krajowym systemie ratowniczym, organy samorządu terytorialnego, powiatowej i wojewódzkiej administracji, zespolonej oraz rządowej administracji centralnej; samorządowe jednostki organizacyjne; PSP; zespolone służby, inspekcje i straże; organy administracji niezespolonej; państwowe służby hydrologiczno-meteorologiczne oraz podmioty wymienione w art. 4 ust. 1 pkt 8-10 (podstawowe zespoły ratownictwa medycznego, specjalistyczne zespoły ratownictwa medycznego oraz szpitalne oddziały ratunkowe), miały uczestniczyć w krajowym systemie ratowniczym z mocy prawa. Na mocy ust. 3 art. 2 projektu ustawy o krajowym systemie ratowniczym, podmioty, o których mowa w ust. 1, nie wymienione w ust. 2, miałyby uczestniczyć w krajowym systemie ratowniczym na podstawie umów cywilnoprawnych, zawieranych z właściwymi organami samorządu terytorialnego, administracji zespolonej lub rządowej administracji centralnej.

Poziomy realizacyjne Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego

Funkcjonowanie KSRG odbywa się na trzech poziomach:

- powiatowym, jako podstawowym poziomie wykonawczym działań ratowniczych na obszarze gmin i powiatów;
- wojewódzkim, jako poziomie wspomaganie i koordynacji działań ratowniczych na obszarze województwa;
- krajowym, jako poziomie wspomaganie i koordynacji działań ratowniczych na obszarze kraju.

Struktura KSRG opiera się na założeniu, że zasady realizacji podstawowych zadań ratowniczych są niezmiennie

³⁷ Ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o bezpieczeństwie morskim, Dz. U. nr 109, poz. 1156 z późniejszymi zmianami.

i że muszą być każdorazowo dopasowywane do specyfiki występującego rodzaju zagrożeń, z uwzględnieniem zdarzeń masowych oraz klęsk żywiołowych. W sytuacji, kiedy siły i środki ratownicze są niewystarczające, organizacja działań ratowniczych wymaga modyfikacji priorytetów oraz dokonania uproszczeń w procedurach działania³⁸. Rodzi się w tym miejscu pytanie, który z w/w poziomów odgrywa kluczową rolę w realizacji zadań z zakresie przygotowania i realizacji KSRG. Pierwszej wskazówki należy szukać w preambule Konstytucji RP. Zawarta w niej zasada subsydiarności (pomocniczości), doprecyzowuje kwestię podziału zadań między organami państwowymi i samorządowymi. Zgodnie z jej brzmieniem, zadania publiczne powinny być realizowane jak najbliżej obywateli oraz w taki sposób, aby umożliwić im jak najszersze uczestnictwo w sprawowaniu władzy³⁹. Dlatego też, biorąc pod uwagę specyfikę zadań w ramach KSRG (charakter ponadlokalny), za najważniejszy poziom realizacyjny KSRG uznano powiat. Dzieje się tak dlatego, że to właśnie tutaj rozdysponowywane są środki i siły do działań ratowniczych. Jednak należy zauważyć, że realizowane na tym poziomie zadania mają zarówno charakter zadań własnych, jak i zadań z zakresu administracji rządowej. Poziomy wyższe (wojewódzki i krajowy), pełnią rolę koordynatora oraz wspierają działania służb powiatu⁴⁰. Należy jednak pamiętać, że wprowadzenie systemu ten jest zorganizowany na poziomie powiatowym, wojewódzkim oraz krajowym, ale nie oznacza to bierności gmin w kwestii stymulowania jego działalności⁴¹, o czym będzie mowa w następnej części opracowania.

Szczegółowe zasady organizacji KSRG określa Rozporządzenie KSRG. W nowym rozporządzeniu o KSRG zostały wprowadzone zmiany wynikające ze zmian wprowadzonych w 2016 r. przez ustawę z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych⁴². Zgodnie z nimi KSRG otrzymał nowe zadanie w postaci współpracy z innymi służbami i instytucjami podczas zdarzeń biologicznych, w tym podczas zdarzeń o charakterze terrorystycznym. W celu realizacji nowego zadania konieczne jest odpowiednie przygotowanie systemu, jako całości poprzez pozyskanie nowych etatów, dosprzętowanie i wyszkolenie funkcjonariuszy w ramach PSP, jako elementu składowego

³⁸ M. Pałęga, W. Kulma, *Organizacja i funkcjonowanie Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego w świetle działań ratowniczych na obszarze wybranej jednostki samorządowej*, Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, Częstochowa 2014, s. 320

³⁹ J. Zimmermann, *Prawo administracyjne*, Wolters Kluwer, Warszawa 2014, s. 130.

⁴⁰ R. Radkowski, *Krajowy System...*, s. 40

⁴¹ M. Barański, *Obowiązki gminy w zakresie ochrony przeciwpożarowej*, [w:] *Ochotnicze Straże Pożarne. Zadania – Samorząd – Bezpieczeństwo. Raport z badań*, pod redakcją T. Kocowskiego, M. Błązewskiego, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2018, s. 107.

⁴² Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych, Dz. U. z 2016 r., poz. 904.

KSRG. Na poziomie województwa i powiatu (gminy) oraz ogólnokrajowym określane są zadania KSRG, które są koordynowane, kontrolowane i kierowane (w sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń życia, zdrowia lub środowiska) odpowiednio przez Komendanta Głównego PSP, wojewodę lub starostę.⁴³

Rola samorządu powiatowego i gminnego w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym

Poziom powiatu

Szukając odpowiedzi na pytanie, jaką rolę w przygotowaniu i realizacji KSRG odgrywa samorząd powiatowy, należy w pierwszej kolejności odwołać się do zadań powiatu w zakresie zapewnienia porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli. Stosunkowo często wskazuje się, że utrzymanie porządku publicznego i bezpieczeństwa to jedno z najstarszych zadań władzy publicznej, związane z samym procesem jej powstawania⁴⁴. W myśl art. 4 ust. 1 pkt 15 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym⁴⁵, powiat wykonuje nie tylko, jak już była mowa, określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, a także (pkt 16) ochrony przeciwpowodziowej, przeciwpożarowej i zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska. Równocześnie wskazać należy tu na treść art. 7 ustawy o samorządzie powiatowym, zgodnie z którym ustawy określają przypadki, w których właściwe organy administracji rządowej mogą nałożyć na powiat obowiązek wykonania określonych czynności w zakresie należącym do zadań powiatu, związanych z usuwaniem bezpośrednich zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz z obronnością⁴⁶. Zadania te są realizowane bezpośrednio przez mieszkańców (odbywa się to np. poprzez referendum lokalne), przez organy ustrojowe po-

wiatu, którymi są rada powiatu i zarząd powiatu, również przez starostę wraz z podległymi mu powiatowymi służbami, inspekcjami i strażami.⁴⁷ Znaczną część tych zadań, na mocy przepisów ustawy o samorządzie powiatowym i ustaw szczegółowych, przydzielono do realizacji organom samorządu powiatowego⁴⁸. Szczególną rolę wśród tych organów odgrywa rada powiatu, która jako organ uchwałodawczy i kontrolny przede wszystkim podejmuje uchwały, w których określa szczegółowe kierunki w zakresie ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego w powiecie. Jak już wcześniej wspomniano, uchwała przede wszystkim: powiatowy program zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego oraz powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W ramach działań kontrolnych kontroluje zarząd powiatu, który jako organ wykonawczy odpowiedzialny jest za realizację w/w programów. Dokonuje także oceny stanu bezpieczeństwa przeciwpowodziowego i przeciwpożarowego powiatu.⁴⁹

Rola zarządu powiatu w sferze zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego nie jest eksponowana. Przede wszystkim należy zauważyć, że zarząd powiatu jako organ wykonawczy, na zasadach ogólnych, przygotowuje projekty uchwał oraz realizuje uchwały rady powiatu dotyczące bezpieczeństwa i porządku publicznego; w sprawach niecierpiących zwłoki zarząd może wydawać przepisy porządkowe, które podlegają zatwierdzeniu na najbliższej sesji rady⁵⁰. Ustawy szczegółowe nie przewidują zbyt wielu zadań zarządu powiatu w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego. Zwrócić uwagę należy przede wszystkim na treść art. 20 pkt 14 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych⁵¹. Na podstawie tego przepisu do zarządcy drogi publicznej, którym jest także powiat i występujący w jego imieniu zarząd powiatu, należy w szczególności: wprowadzanie ograniczeń lub zamykanie dróg i drogowych obiektów inżynierskich dla ruchu

⁴³ M. Leszczyński (red.), A. Gumieniak, R. Mochocki, L. Owczarek, *Bezpieczeństwo w wymiarze lokalnym*, Difin, Warszawa 2016, s.116.

⁴⁴ M. Mączyński, *Zakres działania i zadania gminy*, [w:] *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz*, pod redakcją P. Chmielnickiego, Wydawnictwo LexisNexis, Warszawa 2013, s. 220.

⁴⁵ Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, Dz. U. nr 91, poz. 578 z późniejszymi zmianami, zwana dalej w skrócie: ustawą o samorządzie powiatowym.

⁴⁶ J. Jendrośka, *Przymus administracyjny*, [w:] *Z problematyki prawa administracyjnego i nauki administracji. Księga pamiątkowa z okazji siedemdziesięciolecia urodzin Profesora Zbigniewa Leońskiego*, Poznań 2009, s. 36.

⁴⁷ B. Bonisławska, *Zadania administracji samorządowej w zakresie bezpieczeństwa lokalnego*, „Zeszyty Naukowe WSEI, seria: Administracja”, 2012, nr 2/1, s. 235.

⁴⁸ Kompetencje organów powiatu w odniesieniu do komendanta powiatowego policji i komendanta powiatowego Państwowej Straży Pożarnej omówione zostaną szczegółowo w kolejnych dwóch artykułach cyklu.

⁴⁹ J. Cheda, *Zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego w powiecie. Część I – Zadania samorządu powiatowego w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego*, „Karpacki Przegląd Naukowy” 2015, nr 3 (15), s. 118-119.

⁵⁰ E. Olejniczak-Szałowska, *Ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego jako zadanie powiatu. Zarys problemu*, [w:] *Między tradycją a przyszłością w nauce prawa administracyjnego*, pod redakcją J. Supernata, Wrocław 2009, s. 538.

⁵¹ Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., poz. 460 z późniejszymi zmianami, zwana dalej w skrócie: ustawą o drogach publicznych.

oraz wyznaczanie objazdów drogami różnej kategorii, gdy występuje bezpośrednie zagrożenie bezpieczeństwa osób lub mienia.

Odpowiedzialność za wyniki działań całej administracji na szczeblu powiatowym ponosi starosta, który posiada szczególną pozycję ustrojową – jest przewodniczącym zarządu i w jego ramach działa. Kieruje on sprawami bieżącymi powiatu oraz pełni funkcję reprezentującą powiat na zewnątrz. Zgodnie z cytowaną powyżej ustawą o samorządzie powiatowym, do zadań starosty należy kierowanie bieżącymi sprawami powiatu również w zakresie bezpieczeństwa i porządku, a co za tym idzie również w zakresie KSRG. Na poziomie powiatu zadania KSRG, które są koordynowane, kontrolowane, i kierowane (w sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń życia, zdrowia lub środowiska) przez starostę.⁵² Zwierzchnictwo sprawowane jest przez starostę, w stosunku do PSP, na obszarze powiatu ziemskiego. W miastach na prawach powiatu (czyli w tzw. powiatach grodzkich) zwierzchnictwo sprawuje prezydent miasta nad komendantem miejskim PSP. Zwierzchnictwo to sprowadza się do zatwierdzania programów działania, uzgadniania wspólnych działań na obszarze powiatu, kierowaniu działaniami zespolonych służb w sytuacjach nadzwyczajnych⁵³.

Na poziomie powiatowym do zadań starosty należy kierowanie działaniami w zakresie ochrony zdrowia, życia, mienia, środowiska przed klęską żywiołową, pożarem lub innym zjawiskiem, będącym następstwem rozwoju cywilizacyjnego lub naturalnych praw przyrody. W powiecie KSRG jest tworzony przez:

- komendę powiatową (miejską) PSP, w tym jednostki ratowniczo-gaśnicze i powiatowe (miejskie) stanowiska kierowania,
- jednostki ochrony przeciwpożarowej włączone do systemu,
- specjalistów do spraw ratowania, którzy działają na terenie powiatu,
- powiatowy zespół zarządzania kryzysowego,
- służby, straże, inspekcje, jednostki organizacyjne oraz inne podmioty⁵⁴.

W celu prawidłowego przygotowania powiatu do zwalczania i usuwania skutków negatywnych zdarzeń oraz prawidłowej koordynacji działań ratowniczych w przypadku zagrożeń w starostwie posiadają wcześniej przygotowane plany ratownicze powiatu plany, zawierające procedury postępowania i zadania. Starosta realizuje spoczywające na nim zadania za pomocą powiatowych zespołów zarządzania kryzysowego, które zostały powołane na mocy

⁵² M. Leszczyński (red.), A. Gumieniak, R. Mochocki, L. Owczarek, *Bezpieczeństwo...*, s. 116.

⁵³ K. Wójtowicz, *Organizacja...*, 21.

⁵⁴ R. Radkowski, *Krajowy System...*, s. 43.

przepisów ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym.⁵⁵ Stworzenie planu ratowniczego należy do obowiązków komendanta powiatowego PSP, a zatwierdzenie do starosty, po naradzie z powiatowym zespołem zarządzania kryzysowego. Wszystko to poprzedzone jest właściwymi analizami, które wchodzi w skład zadań własnych powiatu z zakresu ochrony przeciwpożarowej. Należą również do nich: sporządzanie analiz i prognoz dotyczących klęsk żywiołowych, pożarów oraz innych miejscowych zagrożeń, prowadzenie analizy środków i sił KSRG na terenie powiatu, tworzenie systemu koordynacji działań jednostek ochrony przeciwpożarowej, inspekcji i innych podmiotów biorących udział w działaniach ratowniczych oraz budowanie między nimi systemu alarmowania, łączności oraz współdziałania⁵⁶. O ile pożary, awarie techniczne i katastrofy naturalne przebiegają – jeśli można w ogóle tak to ująć – w sposób kontrolowany (czyli spodziewany i schematyczny), o tyle sprawa wygląda prosto. Problemy pojawiają się w momencie, gdy dane zjawisko wymyka się spod kontroli, występuje w miejscu, w którym zupełnie się go nie spodziewano lub też jego skala znacznie przekracza możliwości podstawowych jednostek odpowiedzialnych za bezpieczeństwo w danym regionie. W takiej sytuacji, dla odpowiedniego przygotowania KSRG do zwalczania powstałych zagrożeń (w naszym przypadku będą to pożary, awarie techniczne oraz katastrofy naturalne) i ewentualnego usuwania ich skutków, a także koordynacji działań ratowniczych, powołuje się wspomniane wyżej powiatowe zespoły reagowania kryzysowego (będące organami doradczymi starosty). Do głównych jego zadań należą przede wszystkim: ocena występujących i potencjalnych zagrożeń mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo publiczne oraz prognozowanie tych zagrożeń, przygotowywanie propozycji działań i przedstawianie staroście wniosków dotyczących wykonania, zaniechania lub zmiany działań ujętych w powiatowym planie zarządzania kryzysowego, przekazywanie do wiadomości publicznej wiadomości związanych z występującymi zagrożeniami, a także opiniowanie powiatowego planu zarządzania kryzysowego⁵⁷.

W tym miejscu warto dodać, że starosta może, w przypadku bezpośredniego zagrożenia środowiska, skierować zawierający uzasadnienie wniosek do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie należących do jego zadań i kompetencji działań zmierzających do usunięcia tego zagrożenia, gdy podjęcie działań wykracza poza zadania i kompetencje odpowiednio starosty lub wójta

⁵⁵ Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 209 z późniejszymi zmianami, zwana dalej w skrócie: ustawą o zarządzaniu kryzysowym.

⁵⁶ J. Skoczylas, *Prawo* (2007)..., s. 44.

⁵⁷ Powiat Opolski, *Zadania Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego*, <http://powiatopolski.pl/634/zadania-powiatowego-zespołu-zarządzania-kryzysowego.html>, pobrano 17.11.2018 r.

(burmistrza, prezydenta miasta) (art. 8a ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska⁵⁸). W sprawach, które muszą zostać podjęte natychmiastowo, zagrożających bezpieczeństwu, starosta może podejmować decyzje należące do kompetencji zarządu. Podobnie jak w gminie powinny być one przedstawione na najbliższym posiedzeniu zarządu powiatu⁵⁹.

Poziom gminny

Realizacja zadań publicznych na szczeblu lokalnym należy do gminy. W myśl art. 7 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym⁶⁰, do zadań własnych gminy należą sprawy porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego. Na obszarze gminy wójt – burmistrz, prezydent miasta jest organem koordynującym funkcjonowanie KSRG na obszarze gminy w zakresie, który został ustalony przez wojewodę⁶¹. To zadanie może być wykonywane przy pomocy komendanta gminnego ochrony przeciwpożarowej, o ile został on zatrudniony przez wójta lub komendanta gminnego związku Ochotniczych Straży Pożarnych (art. 14 ust. 5 ustawy o ochronie przeciwpożarowej). Wojewoda, a także odpowiednio starosta, może żądać od wójta (burmistrza, prezydenta miasta) informacji związanych z wykonywaniem zadań w zakresie ochrony przeciwpożarowej na terenie danego województwa lub powiatu (art. 21 ust. 1 ustawy o ochronie przeciwpożarowej). W szczególności sposób widać tutaj zależność organów gminnych od koordynatorów poziomów KSRG.⁶²

Na terenie gminy mogą być tworzone: gminna zawodowa straż pożarna oraz funkcjonująca na terenie danej gminy OSP, które są ustawowymi jednostkami ochrony przeciwpożarowej (art. 15 pkt 4 i 6 ustawy o ochronie przeciwpożarowej). Jednostki te tworzy Minister właściwy do spraw wewnętrznych, a za jego zgodą organy jednostek samorządu terytorialnego, w drodze zarządzenia, tworzą, przekształcają lub likwidują gminne (miejskie) straże pożarne, uwzględniając częstotliwość występowania pożarów, klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń oraz

potrzeby w zakresie zapewnienia należytej ochrony przeciwpożarowej na danym terenie (art. 17 ustawy o ochronie przeciwpożarowej). Na poziomie gminy organem, który za uprzednio udzieloną zgodą może dokonać przytoczonych działań, jest wójt, umocowany do wydawania zarządzeń. Z punktu widzenia obowiązków gminy istotne jest to, iż ustawodawca nie zobligował samorządu terytorialnego do tworzenia jednostek ochrony przeciwpożarowej. W przywołanym przepisie stworzono jedynie taką możliwość, uwzględniając potrzeby lokalnego bezpieczeństwa oraz zasoby finansowe gminy⁶³. Zgodnie z art. 29 pkt 2 ustawy o ochronie przeciwpożarowej koszty funkcjonowania tych jednostek ochrony przeciwpożarowej pokrywane są z budżetów jednostek samorządu terytorialnego, w tym gminy.

Gmina w celu wykonywania swoich zadań związanych z ochroną przeciwpożarową została w pewien sposób zobowiązana także wobec OSP działającej na jej obszarze. W głównej mierze chodzi tutaj o świadczenia rzeczowe i finansowe. Przytaczane już regulacje dotyczące finansowania jednostek ochrony przeciwpożarowej doprecyzowuje art. 32 ust. 2–3 ustawy o ochronie przeciwpożarowej, który *expressis verbis* wskazuje pewne obowiązki względem OSP. Koszty wyposażenia, utrzymania, wyszkolenia i zapewnienia gotowości bojowej OSP ponosi gmina. Wyjątkiem jest kwestia szkolenia ochotniczych strażaków, które prowadzi Państwowa Straż Pożarna. Inne obowiązki gminy wobec OSP to: bezpłatne umundurowanie członków OSP; ubezpieczenie w instytucji ubezpieczeniowej strażaków ochotników i młodzieżowej drużyny pożarniczej; ubezpieczenie może być imienne lub zbiorowe nieimienne; ponoszenie kosztów okresowych badań lekarskich, do których ma prawo członek OSP biorący bezpośredni udział w działaniach ratowniczych⁶⁴.

W tym miejscu warto zaznaczyć, że aby zachować właściwą realizację zadań ratowniczych na miejscu zdarzenia, ratowników jednostek KSRG obowiązuje ścisły reżim przepisów kierowania działaniem ratowniczym. Na wszelki wypadek możliwe jest działanie ratownicze przypisane Krajowemu Systemowi Ratowniczo-Gaśniczemu ze strony podmiotów spoza systemu, ale w wyjątkowych sytuacjach. Takie sytuacje nie są wcale rzadkie i dotyczą bardzo często pożarów małych lub małych i lokalnych, miejscowych zagrożeń. Do ich zwalczania w pierwszej kolejności wysyłane są najbliższe jednostki ochrony przeciwpożarowej, niekoniecznie funkcjonujące w obrębie KSRG, a w razie rozwoju sytuacji również pozostałe jednostki z obszaru chronionego. W praktyce przyjęło się, że kierowanie działaniem ratowniczym rozpoczyna się od momentu przybycia na miejsce zdarzenia pierwszych sił z jednostki ochrony

⁵⁸ Ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska, tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 686 z późniejszymi zmianami, zwana dalej w skrócie: ustawą o IOŚ.

⁵⁹ M. Chmaj (red.) i inni, *Leksykon Samorządu Terytorialnego*, Oficyna Wydawnicza Graf-Punkt, Warszawa 1999, s. 275.

⁶⁰ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, tekst jednolity Dz. U. 2015 r. nr 0 poz. 1515 z późniejszymi zmianami, zwana dalej w skrócie: ustawą o samorządzie gminnym.

⁶¹ J. Cheda, *Miejsce ochotniczych straży pożarnych w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym*, „Karpacki Przegląd Naukowy” 2015, nr 2 (14), s. 80.

⁶² M. Barański, *Obowiązki ...*, s. 107.

⁶³ M. Karpiuk, *Miejsce samorządu terytorialnego w przestrzeni bezpieczeństwa narodowego*, Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2014, s. 147.

⁶⁴ M. Barański, *Obowiązki ...*, s. 109-110.

przeciwpożarowej. W związku z tym dowodzenie są zobowiązani przejąć ratownicy z jednostki ochrony przeciwpożarowej, posiadający odpowiednie kwalifikacje, według następującego porządku: członek OSP, komendant gminny ochrony przeciwpożarowej, jeśli jest członkiem OSP, strażak jednostki ochrony przeciwpożarowej.⁶⁵ Jak widać, są to działania realizowane w znacznej mierze w skali lokalnej i koordynowane są przez wójta – burmistrza, prezydenta miasta.

Poziomy wojewódzki i centralny Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego

Poziom wojewódzki

Poziom wojewódzki jest poziomem wspomaganie i koordynowania działań ratowniczych na terenie województwa. Wprowadzony zostaje w sytuacji, gdy zachodzi drastyczny wzrost skali danego zdarzenia, wykraczającego swym zasięgiem obszar powiatu. Podmiotem kierującym na poziomie wojewódzkim jest wojewoda, współpracujący z wojewódzkim zespołem zarządzania kryzysowego. Wojewoda w swych działaniach opiera się na wojewódzkim planie ratowniczym, opracowanym przez komendanta PSP. Plan ten zawiera procedury działania oraz określa sposoby uruchamiania systemu ratowniczo-gaśniczego w zależności od wystąpienia danego zagrożenia. KSRG na szczeblu wojewódzkim tworzą: komenda wojewódzka PSP, w tym wojewódzkie stanowisko koordynacji ratownictwa; siły oraz środki ze szczebla powiatowego, stanowiące wojewódzki odwód operacyjny; wojewódzki zespół zarządzania kryzysowego; ośrodki szkolenia PSP; krajowa baza sprzętu specjalistycznego; służby, inspekcje, straże, jednostki organizacyjne oraz inne podmioty; specjaliści do spraw ratownictwa działający na obszarze województwa.⁶⁶

Zadania samorządu województwa regulują przepisy ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa⁶⁷. W myśl art. 11 ust. 1 samorząd województwa jest odpowiedzialny za szeroko rozumiany rozwój cywilizacyjny, kulturowy i gospodarczy regionu. Do obowiązków samorządu wojewódzkiego należy m.in. wykonywanie zadań z zakresu bezpieczeństwa publicznego (art. 14 ust 1

pkt 14 ustawy o samorządzie województwa). W sprawach niecierpiących zwłoki, związanych z bezpośrednim zagrożeniem interesu publicznego, zagrażających bezpośrednio zdrowiu i życiu oraz w sprawach mogących spowodować znaczne straty materialne marszałek województwa podejmuje niezbędne czynności należące do zarządu województwa. Czynności podjęte w tym trybie wymagają przedstawienia na najbliższym posiedzeniu zarządu województwa. Także w myśl art. 15 ustawy o zarządzaniu kryzysowym zarząd województwa uczestniczy w realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego, w tym planowania cywilnego, wynikających z jego kompetencji. Ale wojewódzkie centra zarządzania kryzysowego, których obsługę zapewniają komórki organizacyjne właściwe w sprawach zarządzania kryzysowego w urzędach wojewódzkich (art. 16 ustawy o zarządzaniu kryzysowym). Zatem jak widać zakres zadań samorządu wojewódzkiego w zakresie KSRG jest bardzo niewielki, to administracja rządowa w województwie zapewnia bezpieczeństwo obywateli oraz bezpieczeństwo powszechne i porządek publiczny oraz dba o przestrzeganie prawa przez różne osoby, podmioty czy instytucje.⁶⁸ I jak już była mowa, kluczową rolę na tym poziomie organizacji i realizacji KSRG odgrywa wojewoda.

Poziom centralny

Poziom centralny jest poziomem wspomaganie i koordynacji działań ratowniczych na terenie kraju (§ 4. Rozporządzenia KSRG). Minister właściwy do spraw wewnętrznych odpowiada za realizację polityki państwa w zakresie ochrony przeciwpożarowej oraz pełni nadzór nad funkcjonowaniem KSRG.⁶⁹ Natomiast kierowanie samymi działaniami ratowniczymi należy do Komendanta Głównego PSP. Prócz ww. podmiotów KSRG na szczeblu krajowym tworzą: Krajowe Centrum Koordynacji Ratownictwa i Ochrony Ludności; wydzielone siły i środki w wojewódzkich odwodach operacyjnych stanowiące centralny odwód operacyjny; krajowe bazy sprzętu specjalistycznego; szkoły PSP; Centrum Naukowo-Badawcze Ochrony Przeciwpożarowej; specjaliści do spraw ratownictwa działający na obszarze kraju; inne podmioty realizujące zadania systemu.⁷⁰

Zarządzanie jednostkami systemu i alarmowanie podmiotów biorących udział w działaniach ratowniczych odbywa się poprzez Krajowe Centrum Koordynacji Ratownictwa i Ochrony Ludności. Udział systemów wspierających ma miejsce po wniosku kierującego działaniami ratowniczymi. W momencie zagrożenia, w których wymagana

⁶⁵ R. Radkowski, *Krajowy ...*, s. 44.

⁶⁶ Oficjalna strona internetowa Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej, <http://www.straz.gov.pl/page/index.php>, pobrano 02.02.2013 r.

⁶⁷ Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, tekst jednolity Dz. U. z 2019 r. poz. 512, zwana dalej w skrócie: ustawą o samorządzie województwa.

⁶⁸ J. Dobkowski, *Organizacja i funkcjonowanie administracji publicznej*, Towarzystwo Policystyczne w Olsztynie, Olsztyn 2004, s. 125.

⁶⁹ A. Misiuk, *Instytucjonalny System Bezpieczeństwa Wewnętrznego*, Difin, Warszawa 2013, s. 177.

⁷⁰ J. Dobkowski, *Organizacja ...*, s. 125.

jest współpraca na stopniu centralnym podmiotów KSRG z podmiotami innych resortów, funkcja koordynatora należy do Rządowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego (ustawa o zarządzaniu kryzysowym)

Podsumowanie

Funkcjonowanie KSRG odbywa się na trzech poziomach: centralnym, wojewódzkim i powiatowym (w jego obrębie również gminnym). W jego organizacji i realizacji istotną rolę odgrywają organy administracji publicznej (rządowej i samorządowej). Niewątpliwie podstawowym ogniwem KSRG są jednostki PSP, jednak niewątpliwie funkcjonowanie KSRG wymaga współdziałania PSP z innymi podmiotami, w tym również z organami administracji rządowej i samorządowej. Ich udział w systemie regulują przede wszystkim przepisy ustawy o ochronie przeciwpożarowej oraz Rozporządzenie KSRG. Brak jest ustawy, która określałaby, które podmioty wchodzi do KSRG, zakres zadań spoczywających na poszczególnych podmiotach, ujednoliciłaby kwestie dotyczące wyposażenia i finansowania poszczególnych podmiotów. Obecnie trudno jest określić, jakie zadania szczegółowe w ramach KSRG, obligatoryjnie lub na podstawie porozumień, realizują poszczególne podmioty. Właściwym rozwiązaniem byłoby stworzenie odrębnej ustawy, która niewątpliwie ułatwiłby organizację KSRG w naszym kraju. Jest to o tyle istotne, że KSRG obejmuje walkę z pożarami i innymi klęskami żywiołowymi, ratownictwo techniczne, chemiczne, ekologiczne i medyczne, podejmowane działania regulowane są ustawami szczegółowymi, nie tylko ustawą o ochronie przeciwpożarowej, ale także przepisami np. ustawą z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska⁷¹, ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne*⁷², ustawą z dnia 25 lutego 2011 r. o *substancjach chemicznych* i ich mieszaninach⁷³, ustawą o IOŚ, ustawą o drogach publicznych.

Dlatego też, aby odpowiedzieć na pytanie, które organy i instytucje odpowiedzialne są za stworzenie i realizację KSRG należy pamiętać, że do systemu wchodzi podmioty zarówno obligatoryjnie, jak i fakultatywnie. Obecnie system ten tworzą przede wszystkim jednostki organizacyjne PSP, inne jednostki ochrony przeciwpożarowej, inne służby, inspekcje, straże, instytucje oraz inne podmioty, które dobrowolnie w drodze umowy cywilnoprawnej zgodziły się współdziałać w akcjach ratowniczych, a także organizacje pozarządowe, profesjonalne służby ratownicze, które

podpisały z Komendantem Głównym PSP porozumienia o współdziałaniu w akcjach ratowniczych. Dlatego też z systemem współpracują m.in. Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa (SAR), straż miejska, policja, PRM, Straż Graniczna, Inspekcja Ochrony Środowiska, Państwowa Agencja Atomistyki, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej oraz organizacje pozarządowe, t.j.: GOPR, WOPR, TOPR, POPR, Aeroklub Polski, ZHP, PCK i inne. Istotną rolę w tym systemie odgrywają także organy administracji rządowej, przede wszystkim wojewoda, a także organy jednostek samorządu terytorialnego.

Odpowiedź na drugie pytanie, jaką rolę w KSRG odgrywają poszczególne jednostki samorządu terytorialnego nie jest prosta. Brak odrębnej ustawy utrudnia wskazanie, jakie zadania w ramach KSRG spoczywają na poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego i jakie kompetencje w ramach systemu przypisane zostały do realizacji ich organom. Po analizie obowiązujących przepisów należy zauważyć, że podstawowym poziomem wykonawczym KSRG jest powiat. Jest to o tyle zrozumiałe, że w obrębie zadań powiatu w zakresie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli zawierają się zadania wykonywane w ramach KSRG. Zadania te są realizowane przez organy ustrojowe powiatu, którymi są rada powiatu i zarząd powiatu, ale przede wszystkim przez starostę wraz z podległymi mu powiatowymi służbami, inspekcjami i strażami w ramach zespolenia administracji na poziomie powiatu. Starosta koordynuje, kontroluje i kieruje działaniami w ramach KSRG w sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń życia, zdrowia lub środowiska.

Na poziomie powiatowym KSRG realizowane są także zadania o charakterze lokalnym realizowane przez organy gminy. Wprawdzie do zadań własnych gminy należą sprawy porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego, jednak zadania tego szczebla samorządu w ramach KSRG są dość ograniczone. Organem koordynującym funkcjonowanie KSRG na obszarze gminy w zakresie, który został ustalony przez wojewodę, jest wójt – burmistrz, prezydent miasta. To zadanie może być wykonywane przy pomocy komendanta gminnego ochrony przeciwpożarowej, o ile utworzona została na terenie gminy gminna (miejskie) albo komendanta gminnego związku OSP, pełniący funkcje pomocnicze. Na każde żądanie wojewody lub starosty, organ wykonawczy gminy obowiązany jest udzielać informacji na temat działalności KSRG na obszarze gminy.

Zakres zadań samorządu wojewódzkiego w zakresie KSRG jest bardzo niewielki, to administracja rządowa w województwie zapewnia bezpieczeństwo obywateli oraz bezpieczeństwo powszechne i porządek publiczny

⁷¹ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska, tekst jednolity Dz. U. z 2018 r. poz. 799 z późniejszymi zmianami.

⁷² Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne*, Dz. U. z 2017 r. poz. 1566 z późniejszymi zmianami.

⁷³ Ustawa z dnia 25 lutego 2011 r. o *substancjach chemicznych* i ich mieszaninach, Dz. U. nr 63, poz. 322 z późniejszymi zmianami.

oraz dba o przestrzeganie prawa przez różne osoby, podmioty czy instytucje.⁷⁴ Zadania w tym zakresie realizuje wojewoda wraz z podległymi mu wojewódzkimi służbami, inspekcjami i strażami wchodzącymi w skład administracji zespolonej w województwie. Do obowiązków samorządu wojewódzkiego należy m.in. wykonywanie zadań z zakresu bezpieczeństwa publicznego, ale zadania szczegółowe w tym zakresie są bardzo nieliczne, przede wszystkim odnoszące się do ratownictwa ekologicznego, chemicznego. Marszałek województwa podejmuje niezbędne czynności, należące do zarządu województwa, w sprawach niecierpiących zwłoki, związanych z bezpośrednim zagrożeniem interesu publicznego, zagrażających bezpośrednio zdrowiu i życiu, oraz w sprawach mogących spowodować znaczne straty materialne.

Reasumując, należy zauważyć, że funkcjonowanie KSRG potwierdziło potrzebę jego istnienia, co więcej wskazało na potrzebę jego rozbudowy. Zapewnienie bezpieczeństwa obywatelom w sytuacji zagrożenia wymaga stworzenia spójnego, opartego na wyspecjalizowanych podmiotach systemu. Jest to możliwe jedynie wówczas, gdy podmioty te będą miały pewność przynależności do systemu, nie na podstawie porozumienia, ale w oparciu o przepis ustawy, który będzie określał, zarówno jego zadania, jak i źródła finansowania jego działań ze środków publicznych. Brak takich gwarancji zagraża ich stabilności finansowej, a co za tym idzie ciągłości ich funkcjonowania (dotyczy to także jednostek samorządu terytorialnego). Być może warto powrócić do prac nad projektem ustawy o krajowym systemie ratowniczym. Sprowokowałyby to być może dyskusje nad polskim modelem KSRG, w którym również jednostki samorządu terytorialnego, wyposażone w czytelny zakres zadań, mogłyby systemowo działać za rzecz zapewnienia bezpieczeństwa obywateli.

Bibliografia

- Barański M., *Obowiązki gminy w zakresie ochrony przeciwpożarowej*, [w:] *Ochotnicze Straże Pożarne. Zadania – Samorząd – Bezpieczeństwo. Raport z badań*, pod redakcją T. Kocowskiego, M. Błążewskiego, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2018.
- Berliński L., *Zarządzanie i dowodzenie Ochotniczą Strażą Pożarną*, Wiedza, nowoczesność i tradycja, Warszawa 2012, s. 122.
- Boć J. (red.), *Konstytucje Rzeczypospolitej oraz komentarz do Konstytucji RP z 1997 r.*, Wydawnictwo: Kolonia Limited, Wrocław 1998.
- Bonisławska B., *Zadania administracji samorządowej w zakresie bezpieczeństwa lokalnego*, „Zeszyty Naukowe WSEI, seria: Administracja”, 2012, nr 2/1.

- Celiński A., *Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy (KSRG) – terażniejszość i przyszłość systemu zarządzania ochroną i ratownictwem ludności w Polsce*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, Seria: Administracja i Zarządzanie” 2016, nr 109.
- Cheda J., *Miejsce ochotniczych straży pożarnych w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym*, „Karpacki Przegląd Naukowy” 2015, nr 2 (14).
- Cheda J., *Zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego w powiecie. Część I – Zadania samorządu powiatowego w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego*, „Karpacki Przegląd Naukowy” 2015, nr 3 (15).
- Chmaj M. (red.) i inni, *Leksykon Samorządu Terytorialnego*, Oficyna Wydawnicza Graf-Punkt, Warszawa 1999, s. 275.
- Dobkowski J., *Organizacja i funkcjonowanie administracji publicznej*, Towarzystwo Policystyczne w Olsztynie, Olsztyn 2004.
- Ficoń K., *Inżynieria zarządzania kryzysowego. Podejście systemowe*, BEL Studio, Warszawa 2007.
- http://www.strazlublin.pl?co=historia__1&menu=1, pobrano 15.04.2015 r.
- Jendrośka J., *Przymus administracyjny*, [w:] *Z problematyki prawa administracyjnego i nauki administracji. Księga pamiątkowa z okazji siedemdziesięciolecia urodzin Profesora Zbigniewa Leońskiego*, Poznań 2009.
- Jopek T., Zalech J., Witczak D., Marzec M., *Ewolucja Ratownictwa*, „Przegląd Pożarniczy” 2017, nr 5.
- Kalbarczyk M., *Model Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego*, „Karpacki Przegląd Naukowy” 2013, nr 1(5).
- Karpiuk M., *Miejsce samorządu terytorialnego w przestrzeni bezpieczeństwa narodowego*, Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2014.
- Kogut B. (red.), *Współczesność oraz perspektywy Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, Tom I, Rozwiązania prawno-organizacyjne i ich konteksty*, Wydawnictwo Szkoły Aspirantów PSP w Krakowie, Kraków 2014, s. 99.
- Kwapisz-Krygiel K., *Komentarz. Ustawa o Państwowej Straży Pożarnej*, Warszawa 2014.
- Leszczyński M. (red.), Gumieniak A., Mochocki R., Owczarek L., *Bezpieczeństwo w wymiarze lokalnym*, Difin, Warszawa 2016.
- Lidawa W. (red.), *Zarządzanie kryzysowe*, Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2015.
- Marczyński D., *KSRG – wczoraj, dziś, jutro*, „Przegląd Pożarniczy” 2015, nr 9.
- Mączyński M., *Problemy instytucjonalności i koordynacji działań prewencyjnych w ochronie bezpieczeństwa i porządku publicznego*, [w:] *Bezpieczeństwo lokalne. Społeczne kontekst prewencji kryminalnej*, pod redakcją J. Czapskiej i J. Widackiego, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2000.
- Mączyński M., *Zakres działania i zadania gminy*, [w:] *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz*, pod redakcją P. Chmielnickiego, Wydawnictwo LexisNexis, Warszawa 2013, s. 220.
- Misiuk A., *Instytucjonalny System Bezpieczeństwa Wewnętrznego*, Difin, Warszawa 2013.
- Oficjalna strona internetowa Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej, <http://www.straz.gov.pl/page/index.php>, pobrano 02.02.2013 r.
- Olejniczak- Szałowska E., *Ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego jako zadanie powiatu. Zarys problemu*, [w:] *Między tradycją a przyszłością w nauce prawa administracyjnego*, pod redakcją J. Supernata, Wrocław 2009.
- Pacholski B., *Organizacja strażactwa w Polsce*, [w:] B. Pacholski, *Społeczeństwo – Strażakowi. Jednodniówka*, Warszawa 1924.

⁷⁴ J. Dobkowski, *Organizacja i funkcjonowanie administracji publicznej*, Towarzystwo Policystyczne w Olsztynie, Olsztyn 2004, s. 125.

- Pałęga M., Kulma W., *Organizacja i funkcjonowanie Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego w świetle działań ratowniczych na obszarze wybranej jednostki samorządowej*, Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, Częstochowa 2014.
- Pokruszyński W., *Filozoficzne aspekty bezpieczeństwa*, Wyższa Szkoła Gospodarki Euroregionalnej im. Alcide De Gasperi w Józefowie, Józefów 2011.
- Powiat Opolski, *Zadania Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego*, <http://powiatopolski.pl/634/zadania-powiatowego-zespołu-zarządzania-kryzysowego.html>, pobrano 17.11.2018 r.
- Radkowski R., *Krajowy System Ratowniczo – Gaśniczy jako element organizacji ratownictwa i ochrony ludności w Polsce*, „Zeszyty Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Witelona w Legnicy”, 2015, nr 14 (1).
- Sadowski D., *Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy*, [w:] W. Gaszyński, *Nowe zarządzanie kryzysowe w praktyce: gotowe procedury, plany reagowania, schematy organizacyjne według nowych przepisów*, Wydawnictwo Forum, Poznań 2008.
- Sienkiewicz-Małyjurek K., *Bezpieczeństwo publiczne – zarys problematyki*, Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice 2011.
- Sienkiewicz-Małyjurek K., *Skuteczne zarządzanie kryzysowe*, Diffin, Warszawa 2015.
- Skoczylas J., *Prawo ratownicze*, Wydawnictwo LexisNexis, Warszawa 2011.
- Skoczylas J., *Prawo ratownicze*, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2007.
- Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego*, Warszawa 2010.
- Szaflik J. R., *Dzieje ochotniczej straży pożarnych w Polsce*, Fundacja Edukacja i Technika Ratownictwa, Warszawa 1985.
- Ściborek Z. (red.), Wiśniewski B., Kuc R., Dawidczyk A., *Bezpieczeństwo wewnętrzne, Podręcznik Akademicki*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2017.
- Wójtowicz K., *Organizacja i funkcjonowanie PSP w Polsce*, Wydawnictwo Promotor, Warszawa 2012.
- Zboina J., Wiśniewski B., *Ochrona przeciwpożarowa a bezpieczeństwo państwa*, Wyd. CNBOP-PIB, Józefów 2014.
- Zimmermann J., *Prawo administracyjne*, Wolters Kluwer, Warszawa 2014.
- Żebrowski A., *Zarządzanie kryzysowe elementem bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, Kraków 2012.
- Ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o bezpieczeństwie morskim, Dz. U. nr 109, poz. 1156 z późniejszymi zmianami.
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, Dz. U. nr 91, poz. 578 z późniejszymi zmianami.
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, tekst jednolity Dz. U. z 2019 r. poz. 512.
- Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej, tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. nr 12, poz. 68 z późniejszymi zmianami.
- Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej, tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. nr 178, poz. 1380 z późniejszymi zmianami.
- Ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska, tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 686 z późniejszymi zmianami.
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, tekst jednolity Dz. U. 2015 r. nr 0 poz. 1515 z późniejszymi zmianami.
- Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., poz. 460 z późniejszymi zmianami.
- Ustawa z dnia 12 czerwca 1975 r. o ochronie przeciwpożarowej, Dz. U. nr 20, poz. 106 z późniejszymi zmianami.
- Ustawa z dnia 4 lutego 1950 r. o ochronie przeciwpożarowej, Dz. U. nr 6, poz. 52 z późniejszymi zmianami.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 lipca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, Dz. U. z 2017 r., poz. 1319.

Wykaz aktów prawnych

- Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz. U. nr 78, poz. 483 z późniejszymi zmianami.
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne*, Dz. U. z 2017 r. poz. 1566 z późniejszymi zmianami.
- Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych, Dz. U. z 2016 r., poz. 904 z późniejszymi zmianami.
- Ustawa z dnia 25 lutego 2011 r. o *substancjach chemicznych* i ich mieszaninach, Dz. U. nr 63, poz. 322 z późniejszymi zmianami.
- Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 209 z późniejszymi zmianami.
- Ustawa z dnia 27 maja 2003 r. o krajowym systemie ratowniczym (projekt).
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska*, tekst jednolity Dz. U. z 2018 r. poz. 799 z późniejszymi zmianami.

Narodowy Instytut Samorządu Terytorialnego powstał w 2015 r.
Jest państwową jednostką budżetową podległą MSWiA.
Działa na rzecz dalszej profesjonalizacji samorządu terytorialnego i administracji publicznej.

Ekspertyzy i opracowania NIST, ul. Zielona 18, Łódź 90-601
Sekretariat tel. +48 42 633 10 70
e-mail: sekretariat@nist.gov.pl